1 Sikkerhet og ansvar

2 Verneutstyr

3 Grunnleggende bruk av motorsag

4 Felling

5 Kvisting

6 Kapping

7 Nedtagning av fastfelt tre

8 Vindfallhogst

Sluttrapport

Riktig og sikker hogst med motorsag - Nettbaserte læringsressurser

Skogbrukets HMS-utvalg og Skogkurs
september 2020

Bakgrunn

Skogbrukets HMS-utvalg ga i samarbeid med Skogbrukets Kursinstitutt (Skogkurs) ut heftet *Riktig og sikker hogst* i 2005. I forbindelse med en planlagt revisjon av dette heftet vurderte HMS-utvalget det som mer hensiktsmessig å satse på nettbaserte læringsarenaer. Hovedforskjellen ligger i tilgjengeligheten som nettet representerer kombinert med nye og bedre pedagogiske metoder som letter innlæringen.

Til heftet *Riktig og sikker hogst* ble det i etterkant laget en Powerpoint-presentasjon med tale om temaet (2007). Denne ble publisert på YouTube i november 2011, og var helt til i fjor det mest sette video-klippet blant de ca. 80 fritt tilgjengelige videoene på Skogkurs sin YouTube-kanal. Powerpoint-presentasjonen dekket noen få av de aktuelle temaene, men mange viktige momenter knyttet til sikkerhet ved bruk av motorsag var ikke med.

I korte trekk består prosjektet *Riktig og sikker hogst med motorsag - Nettbaserte læringsressurser* i å planlegge, samle nødvendig materiell og produsere korte, instruktive videosekvenser publisert på YouTube. Videoklippenes lengde vil variere med tema og inneholde bilder, video, tale og animasjoner. Skogbrukets HMS-utvalg er prosjekteier. Skogkurs er prosjektleder og ansvarlig for utvikling.

Hovedmål

Hovedmålet er at disse læringsressursene skal bidra til færre ulykker og bedre arbeidsmiljø ved å fokusere på de mest utsatte arbeidsoperasjonene ved bruk av motorsag og hvordan gjennomføre disse på en sikker måte.

Målgrupper

Målgruppene for videoklippene er alle i skognæringen som i større eller mindre grad anvender motorsag, f.eks. skogeiere som driver i egen skog eller skogsarbeidere/ maskinførere som bruker motorsag i sitt arbeid.

Overføringsverdien vil være betydelig for aktører som linjeryddere og andre som opprettholder og sørger for viktig infrastruktur til samfunnet. Tilsvarende vil det også være nyttig for alle som bruker motorsag i fritiden, f.eks. til vedhogst.

Innhold og gjennomføring

Planlegging videoinnhold, manus og dreiebok

I tidlig planleggingsfase ble følgende videoklipp planlagt:

1. Sikkerhet og ansvar
2. Verneutstyr
3. Grunnleggende bruk av motorsag
4. Felling
5. Kvisting
6. Kapping
7. Nedtagning av fastfelt tre
8. Vindfallhogst.

Det faglige innholdet for videoklippene var godt dokumentert skriftlig i Skogkurs sine læremidler og kursplaner innen hogst og dokumentert sikkerhetsopplæring. Det fantes en god del video-/ og fotomateriell som ikke var oppdatert faglig eller av god nok videokvalitet mht dagens standard. Alt visuelt materiell måtte erstattes med nytt. Eneste gjenbruksmulighet var noen tegninger for bruk i animasjoner.

En stor del av planleggingen besto i å utvikle en dreiebok for hvert tema inndelt i delscener med beskrivelse og metodisk forklaring. Det ble også utarbeidet tekstdokumenter med tale (voice over) til samtlige scener. Anne Brit Slettebø (NHO Mat og Drikkes representant i Skogbrukets HMS utvalg 2019) bidro med tekstgrunnlaget for videoklippet *Sikkerhet og ansvar*.

Riktig og sikker hogst med motorsag – hovedtema: **1 Sikkerhet og ansvar**

Deltema- scene	Beskrivelse og handling	Medier og bruk	Word-dok	Varighet- annet
01 Innledning	Motorsag i bruk: felling og kvisting	Video – neddempet klipplyd når tale begynner, bruker opptak fra felling og kvisting	1-01	Max: 30 sekunder
02 Dokumentert sikkerhetsopplæring og ansvar	Ulike arbeidsoperasjoner, kvisting, vedproduksjon, kapping, ungskogpleie, + flere? Visualisering av viktige begreper. Arbeidsgiveransvar. Fritidshoggere av ved	Foto:16x9 format, minimum, 1920x1080 px, Ken Burns overganger ved ca 5 sek. Skjermdump av forskrift, fremheving av begrepene: *familiebruk i landbruket* (bilde) og *som ikke sysselsetter arbeidstakere. Hvordan illustrere arbeidsgiveransvaret* • Arbeidsmiljøloven, sjekkliste (systematisk HMS, yrkeskadeforsikring(dok) Videosekvens (stillbilde) om vedhogger ØSL-> henvisning til skjema.	1-02	Max: 1min 15 sek
03 Aldersgrense – ungdom	Definisjon-	Bilder fra ungdomsskole-prosjekter, instruktør og elever Tingvoll.	1-03	Max: 15sekunder

Riktig og sikker hogst med motorsag – hovedtema: **2 Verneutstyr**

Deltema- scene	Beskrivelse og handling	Medier og bruk	Word-dok	Varighet- annet
01 Motorsagas verneutstyr	Beskrivelse av 1 kjedebrems. 2 vernebøyle. 3 Kjedebruddsvern. 4 høyrehandsvern. 5 gassperre. 6 stoppknapp.	Videosekvens som viser 1 (200 b/sek-sekv.)og 2 i bruk: utløsing både automatisk(sverd på stubbe) og manuelt. 3 og 4 sammen, 5 og 6 sammen	2-01	50 sek
02 Andre forhold ved saga som er viktig for sikkerheten	• kort sverd • sikkerhetssverd med skrå tupp • sikkerhetskjede	Foto av sverd i ulike lengder – sikkerhetssverd: vise «risikosone for kast» hvilken del av tuppen er farlig. Tegning risikosone for kast.	2-02	35 sek

Eksempel på oppbygging av dreiebok fra prosjektet.

Fotografering og video-opptak

Hoveddelen av videoopptak og fotografering ble utført i februar 2020 hvor instruktør i Aktivt Skogbruk Stein Ivan Elvelund bar hovedrollen. Etter første runde med bearbeiding og videoredigering ble det behov for noen restopptak, disse ble utført i mai 2020. Skogkurs med Geir Myklestad og Jon Eivind Vollen sto for opptakene.

Nina Ree Lindstad (Skogkurs) og Øivind Stanna-Larsen (HMS-utvalget, Norsk Ved) bidro også med fotografier til prosjektet.

Lite snø på trær og bakke, stabile lysforhold: ypperlige forhold for videopptak og fotografering, fra første opptaksdag med Instruktør Ivan Elvelund.

Videoproduksjon, tale-innspilling og publisering

Bearbeiding av materiale, redigering, innspilling av tale til klippene ble utført våren og sommeren 2020. Publisering til YouTube og innebygging på nettsider ble utført i august september. Det er Mathis Lunde fra Skogkurs som står for talen på videoklippene.

Videoklippene kan nås på to forskjellige måter:

- Selvstendig spilleliste på YouTube
  - åpent tilgjengelig for alle
- En serie av videoklipp bygget inn i Kunnskapsskogen på Skogkurs sine nettsider

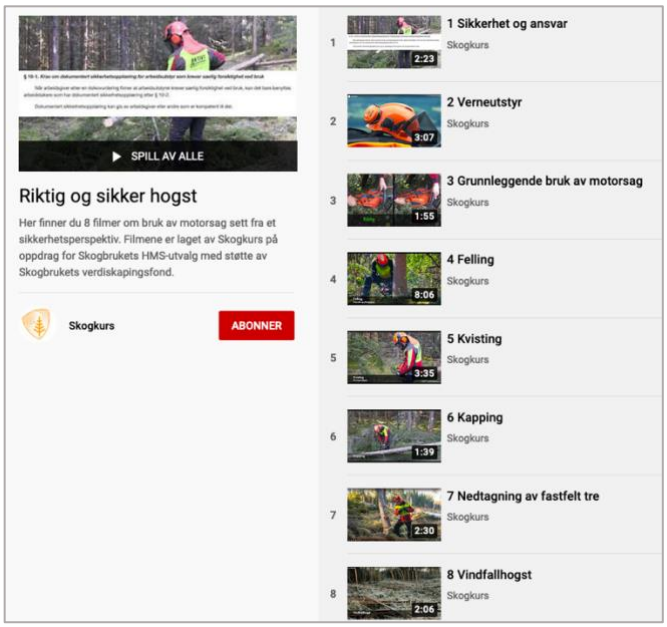

Spilleliste på YouTube

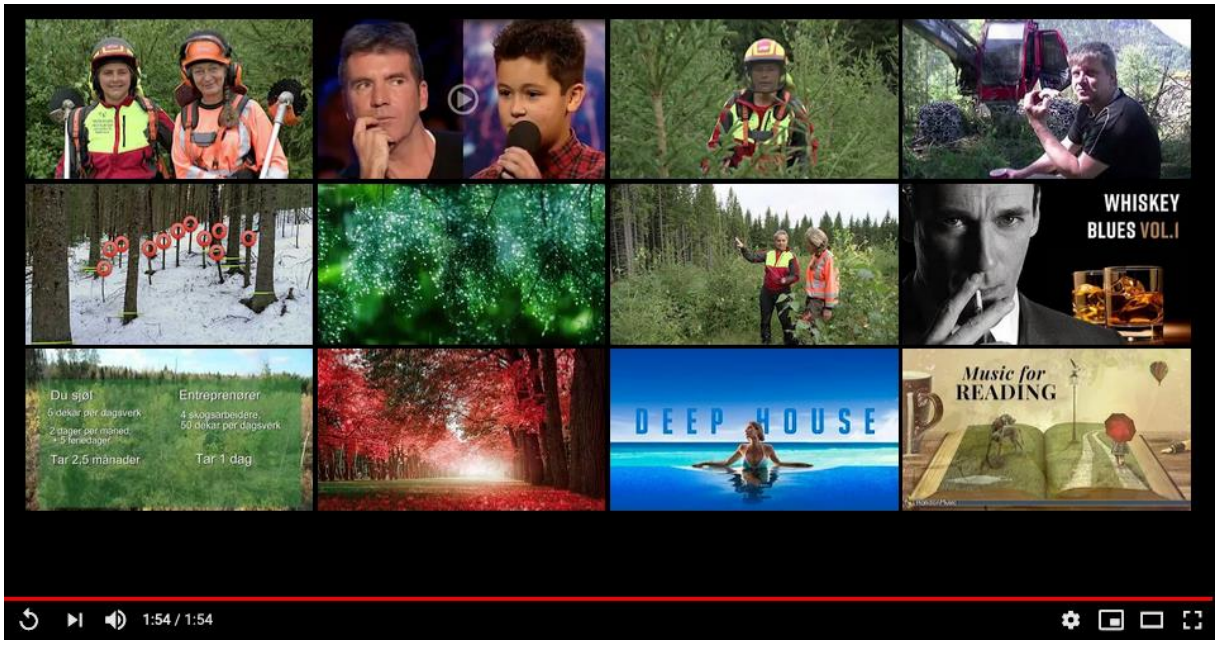

En utfordring med YouTube er at det ikke er mulig å styre sluttskjermen på videoklippet. Her dukker det opp forslag av ulik relevans som bidrar til å fjerne fokus fra temaet.

For å redusere «støyen» i sluttskjermen har vi forlenget den siste scenen i hvert klipp og lagt på en klikkbar miniatyr til neste video i spillelista.

Vi vurderte og testet ut Vimeo som et alternativ til YouTube. Vimeo gir bedre muligheter til å styre hvordan videoene framstår. Det er også mulig i Vimeo å erstatte en video med en ny versjon uten å endre lenken, mens man på YouTube må slette videoen og den nye får en helt annen lenkeadresse. Men det faktum at YouTube er et stort sosialt medie, som garantert vil få flere visninger, gjør at man ikke kommer utenom YouTube.

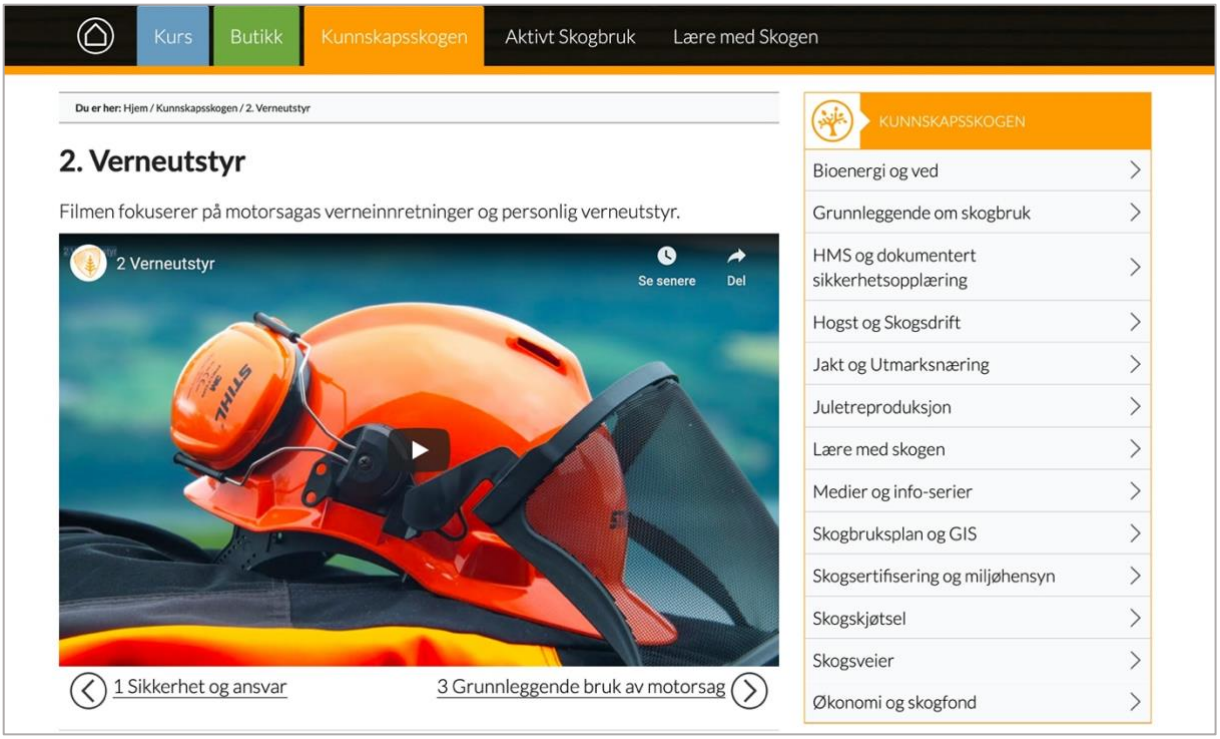

Slik framstår videoklippene på Kunnskapsskogen - skogkurs.no.

Fremdrift

Prosjektet startet opp i september 2019 og fikk utsatt ferdigstilling fra 31.03.2020 til 30.09.2020 blant annet pga store forandringer i arbeidsoppgaver hos Skogkurs grunnet korona-situasjonen. Større deler av arbeidet er utført i 2020 enn opprinnelig planlagt.

Økonomi

Budsjett:

		2019			2020			
Delprosjekt	**Ansvarlig**	**Timepris**	**Timer**	**Sum**	**Timepris**	**Timer**	**Sum**	**Total**
1. Planlegging videoinnhold, manus og dreiebok	Skogkurs	950	75	71 250				71 250
2. Fotografering og video-opptak	Skogkurs	950	62	58 900				58 900
3. Bearbeiding av medieinnhold, animasjoner	Skogkurs	950	82	77 900				77 900
4. Videoproduksjon, tale-innspilling og publisering	Skogkurs	950	86	81 700	975	110	107 250	188 950
5. Arbeid i referansegruppe	Alle	950	21	19 950	975	32	31 200	51 150
6. Sluttrapportering og prosjektadm.	Skogkurs	950	14	13 300	975	39,5	38 513	51 813
SUM			340	323 000		181,5	176 963	499 963

Finansieringsplan:

Kilde	**Omsøkt**	**Faktisk**
Egeninnsats Skogkurs (LUF)	200 000	165 149
Egeninnsats HMS-utvalget	50 000	19 500
Skogbrukets Verdiskapingsfond	250 000	184 649
Sum	500 000	369 298

Til tross for at prosjektet har tatt lengre tid enn opprinnelig planlagt, er gjennomføringen utført til et betydelig mindre beløp enn budsjettert. HMS-utvalgets egeninnsats er også lavere pga møtevirksomhet på Teams med reduserte reiseutgifter som konsekvens.

Prosjektregnskap:

SKOGKURS
Skogbrukets Kursinstitutt

611034 - Riktig og sikker hogst med motorsag - nettbasert
prosjektregnskap

	2019	2020	Total
Timer	*81*	*279*	
Timpris	*950*	*975*	
Personalkostnad Skogkurs	76 475	272 269	348 744
Personalkostnad HMS-utvalget	7 600	11 700	19 300
Prosjektkostnader	0	0	0
Reisekostnader	0	1 254	1 254
Sum	**84 075**	**285 223**	**369 298**
Finansiering			
Skogkurs			165 149
HMS-utvalget			19 500
Skogbrukets Verdiskapingsfond			184 649
			0
Sum	**0**	**0**	**369 298**

Biri, 30.09.2020

Jon Eivnd Vollen
prosjektleder

Torunn Riise
Adm- og økonomisjef